

Píseň: S375 - Volná jsem + **modlitba;** **Čtení:** Ex 20, 1-2+8-11

Milí přátelé,

dnes, po dvou týdnech, bude setkání trochu odlišné. Více se totiž vrátíme k tématu poslední biblické hodiny: Svěcení sedmého dne. Také k některým otázkám, které jsme otevřeli, ale nestihli jsme je prohovořit. A nakonec se neposuneme k dalšímu slovu Desatera, nýbrž probereme symbolické „rozdělení“ Desatera na dvě desky. Poslední pak proto, abychom lépe rozuměli celku Desatera i Boží vůli, která je nám v něm zjevována.

Pamatuj na den odpočinku

Na posledním setkání jsme si ukrátili čas pro rozhovor, protože jsme se pak sešli nad velikonočním tvořením s projektem DOMA. Tak bude i dnes možnost hovořit o čtvrtém slovu Desatera.

Věnovali jsme se důrazu biblického slova na posvátnost, tedy oddělenost, sedmého dne. Tedy že v každém týdnu má být jeden den jiný, zvláštní, speciální - prostě oddělený („svatý“) - od těch ostatních. Prvním rozlišením má být, že v něm nemáme pracovat. Tím máme nejenom projevit svou pokoru, že na naši práci zase tolik nezáleží, ale i činem prokázat, že náš život i ve zcela všedních aspektech plně závisí na Boží milosti.

Člověk tedy má jeden den nepracovat proto, aby se bránil iluzi, že se bez nás přestane točit svět. Nebo zaměstnání. Nebo rodina. Nebo sbor. Tedy abychom se bránili iluzi, která je dnes v Čechách hojně rozšířena - co si tam beze mě počnou? Vždyť nám uteče zisk! Jen se obětuj ještě trochu víc!

Pro Bibli je totiž podstatou práce její dokončení. Nejde o to pracovat, ale práci dokončit - dokonat dílo. Pracovat se má chytře, připraveně, šikovně, efektivně - prostě moudře. Člověk nemá pracovat proto, aby pracoval. A už vůbec nemá žít proto, aby pracoval. Nebo, nedejbože, aby podával nějaké výkony. Vrcholem a korunou stvoření je sedmý den (srv. Gn 2, 1-3 i Ex 20, 9-10). Ne šest dnů pracovních.

Nestyďme se proto alespoň jeden den v týdnu nepracovat! Ne nadarmo křesťané i židé již tisíciletí na svou adresu slyší: „Jak to, že stihnete tolik práce, když jeden den vůbec nepracujete?“ Inu, kdo pravidelně a kvalitně odpočívá, odvede více a kvalitnější práce než ten, kdo se moří každý den.

Nejde tedy jen o ohled nábožensko-existenciální, že odpočívát se prostě musí. Že je nutno občas vystoupit ze stereotypu námahy a zaměstnání a z dobývání živobytí do posvátných míst a časů.

Nejde také jen o ohled sociální: Odpočinek totiž patří všem. Ba dokonce je, dle Bible, všem *předepsán* - a to včetně otroků, zvířat a cizinců. Čímž se také pomalu rozrušovala instituce otroctví.

Jde také o ohled zcela praktický: Odpočiň si. Soustřed' se na svůj a náš vztah se Stvořitelem světa. Zazpívej si. Projdi se. Zahod' vše, co se zdá na tobě záviset a věnuj 24 hodin Hospodinu, když jich 144 (6x24; veletucet!) věnuješ všemu možnému! A nejen, že ti bude líp. Ale také odvedeš více a kvalitnější práce. A zejména pak splníš Boží vůli.

Domýšlení Písma

Avšak čtvrté slovo Desatera dnes neustále porušujeme. A vlastně už dlouhá staletí. Vždyť my máme každý týden bez práce dny dva! To je přece porušení Písma svatého, které jasně říká, že máme pracovat *šest* dnů a až *sedmý* odpočívát (Ex 20, 9)!

Porušení to jistě je, avšak pouhé litery. A litera zabijí (2Kor 3, 6) - kdežto Duch dává život. Duchem, neboli podstatou, čtvrtého slova Desatera je odpočinek. Kdybychom stihli své povinnosti třeba i jen za čtyři dny, tím lépe. Jen mějme klidně tři dny v týdnu vyhrazeny pro vztah s Hospodinem!

Tak je toto slovo také hezkým příkladem nejen prospěšnosti, ale dokonce nutnosti domýšlet či dotahovat literu Písma. Tím, že pochopíme jeho Ducha. Díky Bohu lidstvo (ačkoli zatím ne celé) pochopilo a nahlédlo, že odpočinek jeden den v týdnu je jen nezbytné minimum. A také nejvyšší maximum, které bylo ve

starověku možné. Nebyly lednice, supermarkety, automobily, nebylo možné zanechat práce na více než jeden den. Tím spíše, když starověká společnost stála z velké části na práci otrocké - jakkoli ti měli volno jen v Israeli.

Dnes už však je možné pracovat méně. Už nemusíme každý den zápasit o přežití. Můžeme si klidně nakoupit na celý týden. A vydělat si jen nezbytné minimum třeba za čtyři dny. A pátý den sloužit třeba ve sboru, nemocnici nebo ve Rwandě. A dva mít vyčleněné jen pro Hospodina. Proč ne?

Zvěst Písma máme a nevyhnutelně musíme domýšlet a dotahovat. Jak v obecných postojích - vždyť to dělá teologie již od dob starověkého Israele - tak i ve zcela konkrétním jednání mé individuality. Však to zcela samozřejmě děláme třeba s druhou částí Desatera. Neváhejme tedy dotahovat, domýšlet, lépe uchopovat a aktualizovat Boží zjevení v Písmu. Vždyť například nedělní kázání je právě o tom!

Prvním krokem však necht' nezbytně je právě pochopení Ducha, tedy obsahu a podstaty sdělení daného oddílu Bible. Aktualizujme obsah a ducha, nikoli literu a formu. Pouze při námaze pochopit, proč např. židé v 10. století př. Kr. slyší pouze o jednom dni volna a my máme teď dva, můžeme prohlédnout, že Hospodin zjevuje své pravdy postupně. Nejen lidstvu, ale také jednotlivcům podle toho, čeho jsme schopni. K čemu by bylo, kdyby Abraham slyšel o narození Krista v Betlémě? Betlém v jeho době neexistoval. A Kristus je řecké slovo, kterému by ani nemohl rozumět.

A druhým krokem budiž pokorné přijetí svrchované autority kánonu. Kánon je míra, kteoru měříme. Měřme tedy svou teologii, svůj světoobraz, Stvořitelem světa zjeveného v Kristu skrze Písmo svaté. Tato trojitá bariéra se již postará o to, abychom nenakládali s textem svévolně. Třeba tak, že je přece napsáno, že „žena má ve shromáždění mlčet, nedovoluje se jim, aby mluvily“ (1Kor 14, 34).

Liberalismus

Jedna z otázek, které zazněly minulý týden, ale nestihli jsme se jim již pořádně věnovat, byla obava z přílišného liberalismu. Tedy právě obava, že s kanonickým textem nakládáme příliš svobodně („liberálně“) až svévolně či z pohodlně a sobecky.

To je obava, která má zaznívat vždy a všude v prostředí liberálních církví. Stejně jako má v prostředí konzervativních církví znovu a znovu zaznívat obava obrácená - ze staromilectví a přílišného konzervatismu.

Desatero dává jako odpověď dobrou směrovku a vodítko: Ex 20, 1-2. Samotnou podstatnou Božího jednání k nám je naše svoboda. Nelze být „příliš liberální“ v původním smyslu slova, tedy „příliš svobodný“. Avšak lze být svévolný, pyšný, sebestředný, nezodpovědný a manipulativní - a podávat to jako svobodu či dokonce zjevení od Pána.

Protože podstatou Božího jednání vůči nám je vysvobození z našeho hříchu (teologicky řečeno: spása), jsme svobodni mít sedmý den třeba ve středu. Je-li pro to dobrý důvod. Například když jsem policista, kněz či lékař. Ba dokonce jsme svobodni ho mít každý týden jindy, pokud je k tomu opět dobrý důvod - např. zaměstnání pracující na krátký a dlouhý týden.

Podstatou svobody totiž není litera, a tak forma. Nýbrž duch - tedy podstata a obsah. Neberme Bibli doslova, spálil se na tom i samotný Martin Luther. Ten zdůrazňoval, že smysl Písma je v „prostém smyslu slov“. A každý den byl frustrován, když každý den zjišťoval, že tzv. „prostý smysl slov“ vnímají různí lidé různě. A tak vnímají sdělení „prostého smyslu slov“ jinak než on.

I židé jsou v tom moudří: Dobře vědí, že kánon obsahuje řadu chyb. Ale jednou je to kánon, tak už jej nebudeme „opravovat“. Tak vzniklo tzv. qre-keřív (česky: přečti-je psáno): Inkoustem vedeným lidskou rukou je napsán lexikální i syntaktický nesmysl (např. špatný rod, ale třeba i kořen slova), a proto předčítatel nečte, co je napsáno, nýbrž co bylo a je myšleno.

Tak vzniká docela jasná hranice mezi svévolným výkladem Hospodinova zjevení a hledáním svobody pro všechny lidi, ba pro všechny tvory, ba pro každý elektron, který je ve vesmíru. Pokud

hledáme, jak naplnit podstatu evangelia, budeme tak činit ve společenství, v rozhovoru s odborníky, budeme pracovat s různými pohledy. Pak teprve dojdeme k nějakému závěru. Pokud podezříváme sami sebe nebo druhé jen ze z pohodlnosti a svévole, obvykle jsou dobrým poznávacím znamením, že daný závěr byl objeven jen danou osobou. Nebo že „to přece všichni vědí“. Ale nepředloží žádný plausibilní argument.

Tak přijmeme, že cílem Boží milosti k nám je naše plná svoboda. Ta je nesmírně náročná a zatím pro nás dokonce nepředstavitelná. A s radostí slavme den Páně třeba v úterý - nakonec katolická církev právě proto slaví mši svatou každý den v týdnu!

Dvě desky zákona

To nás také přivádí k symbolickému rozdělení Desatera na dvě desky. První nás směřuje ve vztahu vertikálním: Lidé - Bůh. Druhá nám směřuje ve vztahu horizontálním: Lidé mezi sebou. Přičemž na první jsou čtyři slova, na druhé pak slovo páté až desáté. Desatero tedy není rozděleno na 5+5, nýbrž od počátku „nespravedlivě“ na 4+6.

Na první pohled nelogické, na druhý logické velmi: 1) Všimněme si, že první čtyři slova zabírají mnohem více prostoru (na verše 1-11 ku 12-17). 2) Nižší počet nijak neznamená nižší kvalitu, naopak. Méně bývá více, kvalita je důležitější než kvantita - zejména v duchovní oblasti. Např. křest podstoupíme jen jednou za život. Jeden posvátný den v týdnu strávený kvalitní svatostí je lepší, než se týden válet. A 3) Je to všední lidská praxe, která potřebuje mnohem jasnější vedení. Je to naše hříšná natvrdlost a svévole, že nechápeme, že když plně naplníme (slovní redundance úmyslná) první slovo Desatera, druhou desku vůbec nepotřebujeme, protože logicky a samozřejmě vyplývá z té první. Nebo by měla - kdyby tomu nebránilo lidské ego v podobě úskočného srdce (Jr 17, 9).

Od příště začneme právě desku druhou, tu mezilidskou. Tu, kterou přijímá kdekdo, ačkoli bez první je nesmyslná, prázdná a

neobhajitelná. Budeme hledat, zda nezabiješ porušujeme jen vraždou nebo i hněvem (Mt 5, 22) apod.

Avšak v tomto hledání společném i vašem jednotlivém nám bude svítit na cestu právě deska první. Pokud správně rozumíme Duchu prvních čtyř slov, pak víme, že jakýkoli závěr musíme postupem času zdokonalovat, prohlubovat a rozšiřovat.

Závěr

Domýšlejme zvěst kánonu! Přeměřujme svůj život, pohledy i prožívání Božím zjevením v Písmu svatém. Vždyť tak činil právě i Kristus, jehož příklad svým životem následujeme. A stejně také proroci, praotcové, apoštolové, ačkoli o tom ani nemohli vědět.

A že se někdy zmýlíme? To se safra zmýlíme! Jen blázen se domnívá, že když čte Písmo, tak všemu hned správně a plně rozumí. Moudrý se od blázna odlišuje tím, že ví o svých slabostech. Ví o své tvrdé šíji. Ne tím, že by ani jedno neměl.

Proto se Písmo vždy četlo zejména ve společenství. Proto se o něm má vždy hovořit - tím spíše pak o závěrech, které z něj vyvozujeme. Církev vždy diskutovala i s těmi, kteří byli posléze prohlášeni za kacíře! Žádná otázka není zakázána, naopak - necht' zazní jakákoli. A až se zmýlíme buď v otázce nebo v odpovědi, pak nás podrží společenství bratří a sester, přimlouvající se Kristus a shovívavý Hospodin. A tak samozřejmě necháme poradit.

Píseň: S401 - Zůstaň s námi, Pane + **Modlitba Páně**

Rozhovor

Příště: Ex 20, 1-2+12